

natu disceptatur, & cognoscitur de qualitate appellationis, suspenduntur dicti termini. quia processus originalis defectu impeditur eius cursus, & partes occupati sunt, & impediti, dum assistunt in disceptatione articuli violentiæ in Senatu Regio. quare illis non debet obesse terminorum cursus. Primò quoniam dum super aliqua re disceptatur, ut ipsa disceptatione pendente terminus non currit partibus, nec etiam iudici. ita eleganter in pulchro casu obtinuit, testatur Ioan. Bapt. Gen. B. in tractatu de arbit. libro 33. cap. 2. numero 8. & 9. latè prosequitur Lancelot. de attent. 2. part. cap. 12. ampliat. 20. à numero 4. & supra, qui numer. 6. & in 3. part. cap. 30. in privileg. 10. 60 firmat fatalia non currere appellanti, donec disceptatur, an appellatio sit nulla, post Paul. Castrenf. consilio 231. visis actis numer. 2. libr. 1. Iaf. in l. contra maiores Cod. de inoffic. testam. & in cap. ex ratione de appellat. & post Bald. in l. 2. Codic. si pendem. appellat. mors interu. in fin. tradit Barthol. Socinus in consilio 122. præstantissime n. 4. libr. 1. quia legitimum reputatur impedimentum. ergo hic dum disceptatur coram Principe de legitimitate, & potentia, seu effectibus appellationis, debet suspendi terminus.

61 Cui conuenit, quod dicunt Montalb. in l. 13. titul. 10. libr. 3. fori, quem referens sequitur Cifuent. in l. 70. Tauri. & per eos Mieres in tractatu de maior. 3. part. questio. 26. numer. 60. in nouiori impressione; quod nomen dierum termini, qui dantur ad retrahendum rem venditam, non currunt, durante disceptatione super ipsa re, & eius venditione.

62 Pro quo fortius vrget, quòd quando condemnatus vsus est remedio nullitatis, interim dum de ipsa disceptatur, non currunt ei decem dies ad appellandum, etiam si in nullitate succumbat, Cynus in l. contra maiores 16. numer. 7. Cod. de inoffic. testam. Franc. in cap. dilecto 63. quest. 6. numer. 11. de appellat. Hippolyt. de Martil. sing. 152. succumbens, quem referens sequitur Thom. Fossan. consilio 10. instantis numer. 8. & 10. & aduersus Guido. Papæ, & Lancelot. hanc sequitur opinionem Scacia de appellat. quest. 12. numer. 169. & iterum quest. 15. sub numer. 91. & 98. & numer. 95. post Ioan. de Amicis consilio 6. sac. Regio à num. 29. cum sequentibus, & sub numer. 35. vbi de communi omnium consensu procedere, vbi nullitas prouenit ex attentatis. Igitur idem dicendum venit in nostro casu, quòd dum pendet remedium, & cognitio violentiæ, quo aliquis oppressus vsus est; non debet currere terminus, nec aliquod partibus præiudicium genera-

re. Et hinc etiam prouenit, quòd quando 64 duæ dilationes ex diuersis causis, seu actionibus procedunt, vna alteram non confundit, sed successiuè prodest, vna post alteram finitam, latè prosequitur Tiraque. de retract. conuentio. §. 1. gloss. 1. & vnica, gloss. 18. cum sequentibus, & iterum à numero 61. cum multis sequentibus. de quo nos alibi diximus latius in materia excessus.

Hinc est, ut impedito agere, non currit 65 tempus l. 1. §. fin. ff. de annal. excep. l. vi. perfecti. C. de annal. exceptio. Iaf. in l. contra maiores numer. 6. Cod. de inoffic. testam. Riminal. consil. 21. numer. 29. libr. 1. Decius consil. 358. colum. penult. Crauet. consil. 271. libr. 1. Menoch. consil. 38. numer. 35. volum. 1. Bert. quest. famul. 40. & 65. Bard. de temp. ar. & contin. cap. 7. & 8. cum seqq. Ioan. de Lignan. de censur. Ecclesiast. §. 14. numer. 17. ex quo inferunt Rom. consil. 433. incipit quoad primam. Felin. in cap. cum dilecto. colum. 2. 1. versiculo limita 7. numer. 13. de rescript. Rip. tractat. de peste 3. part. quest. 6. Hierony. Praxid. in tract. de pest. versiculo vidimus numer. 2. Call. decis. 1. de dilat. & super regul. Cancell. decis. 2. Sarm. de publican. quest. 3. numer. 2. Rebuff. in ead. regul. Mart. in l. 1. §. propterea numer. 131. ff. de questio. Moder. Florent. de foruit. casu. part. 2. quest. 6. Cardi. Paris. consil. 143. colum. 1. volum. 4. Nauart. consil. 3. numer. 3. de renunt. Caputaq. decis. 73. part. 2. Flami. Paris. de resigna. lib. 11. tom. 2. quest. 13. à numer. 1. & numer. 33. qui loquuntur de impedimento, quod suspendit tempus publicandi resignationem, & ipse Flami. Paris. ibi à num. 10. quòd impedito non currit terminus conficiendi inuentarium, & quòd impedimentum excusat à pœna, à contumacia, à desertione, à solutione canonis debiti, ab emphyteuta, ab obligatione accedendi ad Concilium siue generale, siue provinciale, & aliis pluribus, vbi latissime & dilucide prosequitur hanc materiam. Hinc est, ut propter impedimentum receditur à forma, Cardin. Paris. consil. 32. numer. 11. 14. & 16. & consil. 33. numer. 32. 25. & 31. volum. 2. Crauet. consil. 12. volum. 2. Bursat. consilio 74. numer. 158. volum. 1. quia non videtur formæ ac legi contrahere. Iaf. in l. si quis numero 7. ff. de iuris. d. omni. iud. Egui. Boss. in practica crimin. titulo de arces. fidei. iuss. numero 47. Flamin. vbi proximè numero 3. & 5.

Hinc est, quòd impedito ex facto iudicis 69 non currit tempus. Paris. consil. 124. presentis numer. 1. libr. 1. Balb. tract. de prescriptio. in 1. p. 4. p. princ. quest. 6. numer. 4. tom. 17. folio 71. Scacia de appellat. §. 15. numer. 124. & à num. 122. cum sequentibus. vbi plurimos allegat. plures etiam citat Flami. Paris. de resign. lib. 11. tom. 2. §. 13. numer. 120. & numer. 95. & facit ad propositum

positum quod ipse Flami. num. 121. post Sarnier. de public. quest. 13. numer. 3. Rip. in tractatu de pest. in 3. p. q. 6. quòd si literæ detineantur à iudice, & transeat tempus, excusatur à publicatione.

70 Hinc est, ut impedimentum proueniens ex facto Principis excusat, ut testatur Decius in cap. ex ratione numer. 22. versic. secundus casus. Scacia de appell. quest. 15. sub numer. 124. vers. aduertit vnum, ad finem. imò etiam violentia excusat, & est causa, ut tempus non currat vim passo, ita post alios Flami. Paris. vbi proximè à num. 95. cum sequentibus. vbi etiam de impedimento proueniente ex facto aduersarij, quæ omnia optimè conducunt resolutioni nostræ propositiæ difficultatis.

72 Et in nostris terminis, quòd termini, & tempora iure præscripta non currunt propter recursum ad Regem per hanc viam violentiæ, expressè determinauit Rot. Romana in vna Longionen. Prælimon. 27. Nouemb. 1592. coram Pamphilo, quam ad literam refert Nicol. Garc. tract. de benef. 6. p. cap. 4. sub n. 42. fol. 819. in qua postquam latè tractauerit, an lapsus fuerat terminus exequedi executoriales quasdam, post medium ita dicitur: Maximè cum taciturnitas fuerit causata ex impedimentis, præstitis per Aluarum mediante recursum ad consilium regium, per quod curauit, auferri exequutoriales, &c.) quæ mirabilis est ad propositum. & ita etiam declaratum fuit, & practicum in hoc Senatu Gallo-Græco. maximè quia huiusmodi impedimentum est notorium, euident, & manifestum, probatum ex eisdem actis, quibus apparet quantum tempus ipsum durauerit, ex iis, quæ latè prosequitur Flamin. ibi supra à num. 22. cum seqq. & à n. 119.

Et nullo adducto fundamento, nec auctoritate (multò post hæc scripta) legitimus Ceual. in tractatu de cognitio. per viam violent. gl. 14. numero si ad si. tenentem hanc partem, qui in hoc articulo ita ait: *T los terminos de la prouena estan suspensos, durante que el proceso no se buelue a remitir al ecclesiastico, y si fuere exequutina la causa non corren los diez dias de la opposicion, sino que a de boluer anotificar el termino, si el proceso fuere remitido al ordinario sobre algun articulo y asi lo he visto y praticado.*

74 quia impedito agere non currit tempus l. 1. §. si. Cod. de annal. excep. & est regula iuris dicentis, quod per me non stat, mihi imputari non debet. Hæc ille in hoc articulo dixit. quantum autem asserit, quòd denuo sit terminus oppositionis intimandus, ita vt de nouo incipiat currere ratio, & fundamento caret, nam terminus suspenditur, & remanet in eo statu, quo superuenit impedimentum, ita vt pars termini iam transacti

non renouetur, sed dumtaxat tollitur de medio illud tempus, quo impedimentum durauit. ita Flami. Paris. post alios vbi supra 75 à num. 127. & seq. & n. 119. pulchre & plene Roman. consil. 443. quoad primum in prin. Calderi. consil. 210. aliàs 4. de appell. circa med. vers. & est danda. Gemini. consil. 42. numer. 10. vers. impedimentum plurimam comprobationem Roman. consil. 496. primus numer. 9. & seq. vers. quoad secundum. Cardin. Tusc. practi. conclus. litera T, conclus. 29. numer. 8. & numer. 21. tom. 4. & alibi passim per Doctores. aliàs enim maximè potuissent oriri & intolerabiles fraudes ad renouandum terminum transactum, quibus locus dandus non est. & nos pro hac opinione plures citauimus 2. p. c. 13. à n. 253. & eam insuper sequantur Bald. & eius addit. in authen. clericus. n. 9. C. de Episcop. & cleric. Amedæ. de syndicat. num. 76. fol. 48. Catal. eodem tractat. quest. 75. n. 44. & seqq. fol. 15. Put. eod. tractat. verb. instantia syndicat. cap. 4. fol. 194. Castel. in l. 64. verb. passados. fol. 192. col. 3. in fin. & ibi Palac. Rub. num. 5. fol. 126. in leg. Taur. Auenda. respon. 2. fol. 118. concl. 6. Didac. Perez in l. 5. tit. 8. lib. 3. ordin. col. 111. vers. intelligenda. Azoued. in addit. ad Curi. Pisan. lib. 4. cap. 6. numer. 87. fol. 123. & in d. l. 7. numer. 81. in fin. & seq. tit. 18. lib. 4. recop. facit regul. imputari. de regul. iur. in 6. & l. 1. & tit. ff. de eo per quem factum erit.

Es in terminis quando in via executiua 76 ob impedimentum partis non potuit fieri informatio per debitorem, ei non assignetur nouus terminus ex integro, sed suppletur tantum, quantum abstulit impedimentum. probat post nonnullos ex allegatis Bobadilla in polit. lib. 3. cap. 8. n. 253.

CAPVT VIII.

Dato semel in Senatu decreto super violentia ex actorum inspectione, illis tamen diminutis: an postmodum eis integris, possit, eisdem appellationis virtute, super eodem articulo Regius iterum haberi recursus per hanc viam violentia.

SVMMARIVM.

Decretum violentiæ per viam nullitatis, appellationis, aut reuisionis, renouari non potest. numer. 1.

Ceuallus refertur asserens decretum violentiæ transire in rem iudicatam, quoad Senatam inferiorem, non tamen quoad consilium supremum, quia illud potest reformari, & renouari.

care. numero 2. vide num. 36.
 Sententia lata contra rem iudicatam est nulla ipso iure. num. 3.
 Decretum violentie que non viene per la orden o en estado, non impedit, ut iterum ordinata processu, queat oppressus super eodem articulo & appellatione ad Senatum recurrere. n. 4.
 Sententia absolutoria ob ineptum libellum non impedit, alium bene conceptum nouiter proponere. n. 5.
 Succumbens ex actione inepte proposita, iterum apud agens auditur. n. 6.
 Decretorum violentie que per agora non hanc fuerit, &c. non impedit, quominus oppressus accedente postea violentia queat super eodem articulo ad Senatum recurrere. n. 7.
 Agens ad debitum conditione non impleta & succumbens, poterit illa impleta iterum agere. n. 8.
 Succumbens ob non probatam rei possessionem in aduersario, contra illum denuo possidentem potest iterum agere. n. 9.
 Causa defensionis limitata limitatos produci effectus. num. 10.
 Decreto, vim non fieri, lato semel in Senatu, essentialibus tamen actibus deficientibus, postea tamen integris, posse eiusdem violentie respectu iterum haberi recursum, defendit Auctor. num. 11.
 Acta integra facta à iudice ecclesiastico, de sententia sunt recursus Regij, ut vis detegi possit. num. 12.
 Sententia lata actibus non integris, sed diminute transportatis, est nulla ipso iure, & que executionem non meretur. n. 13.
 Et hac nullitas non excusatur presumptione boni iuris. n. 14.
 Exceptio processus non integri ante omnia per iudicem examinanda. n. 15.
 Gratianus reprobat, & varius arguitur. n. 16.
 Decretum violentie latum actibus non integris, legis forma & ordo omittitur. n. 17.
 l. Regia 36. tit. 5. lib. 2. recipi. ibi, en la forma acostumbrada, &c. & ibi, manden traher el processo, &c. ponderatur & interpretatur. ibidem.
 Sententia actibus diminutis dicitur lata ordine perturbato. n. 18.
 Actibus non visis vel eis non integris, sed diminutis, sententiam ferre, idem est. n. 19.
 Causa vera ubi requiritur ad substantiam actus, non sufficit, eam habere pro subsistente. n. 20.
 Factum male aut minus plene ex integro est agendum. n. 21.
 Dispositio licet intelligatur de primo actu, non tamen de nullo, & inutiliter gesto, quia iterum utiliter geri potest. n. 22.
 Dispositio licet intelligatur de primo actu, si ex

eo non satisfacti intentioni disponentis, alius fit, ut ex integro satisfiat. n. 23.
 Per decretum violentie actibus non integris latum, non satisfacti fini & intentioni Principis, iuris diuini, naturalis, & Canonici, cum vis subsistat. num. 24.
 Dispositio pro certa causa (prout violentia repulso) durat durante causa. n. 25.
 Causa durante semper durat, quod ob causam introductum est. num. 26.
 Per decretum violentie, scilicet, illam non adesse, non integris actibus latum, maior iudici datur occasio violentie insidendi. n. 27.
 Decretum violentie nunquam transit in rem iudicatam. num. 28.
 Extraiudicialis actus licet post decem dies per appellationem non reuocetur; tamen sic quoad eundemque per viam recursus, & querela. n. 29.
 Actus extraiudicialis nunquam transit in rem iudicatam. n. 30.
 Condemnatus per tres conformes sententias, que non transiunt in rem iudicatam, non auditur ulterius appellans. n. 31.
 Desertio appellationis ab actu extraiudiciali non precludit viam querela. n. 32.
 Decreto (vim non fieri) semel dato ex actibus non integris, potest oppressus eis simultaneous ad Senatum recurrere super eodem articulo violentie; tamen cum limitationibus. n. 33.
 Decreto violentie semel dato actibus non integris, non adit oppressus Senatum iterum per viam appellationis, nullitatis aut revisionis, sed extraiudicialiter, ac si nunquam datum sit decretum. n. 34.
 Remedium salubre violentie, non est credendum, velle Principem fidei & apparenter prabere, manente adhuc vi. n. 35.
 Ceuallus reprobat, asserens decretum violentie transire in rem iudicatam. n. 36.
 Ceuallus reprobat, asserens, consilium supremum reuocare, & reformare decretum violentie latum à Cancellaria, vel alia audientia inferiori. num. 37. & seqq.
 Ceuallus reprobat, asserens Nuntium de appellatione cognoscendum non posse sententiam ferre contrariam decreto violentie directo ordinario inferiori. n. 38.
 Decretum violentie non facit instantiam, nec preiudicium partibus, nec transit in rem iudicatam. n. 39.
 Cognitio super iustitia cause principalis remanet salua superiori per decretum violentie, quod cum superiore nec loquitur, nec intelligitur. num. 40.
 Iudex superior causa cognita potest super sententie executione & attentatis terminare, nullo habito respectu ad decretum violentie directum inferiori. n. 41.
 Deferendum, vel non, licet ad sui instructionem possit

positi cognoscere iudex inferior, tamen superior non impeditur, super admittenda vel reuocanda appellatione & attentatis, terminare. num. 42.
 Superioris interlocutio super admittenda vel non admittenda appellatione, & reuocatione attentatorum, etiam stante decreto directo regio inferiori, est nonnumquam grauiamen, & diuersa persona oppressa, diuersus iudex, & noua violentia, & sic noua appellatione & recursu indiget. n. 43.
 Auxilio nouo indigent, que de nouo emergunt. num. 44.
 Dispositio intelligitur rebus sic stantibus, qua propter superuenientiam noua cause alteratur. num. 45.
 Decreto violentie si iudex ipse per litis discursum contrariam ferat sententiam, noua appellatio & nouus recursus est necessarius, quia noua est vis. n. 46.
 Consilium supremum se intromississe unquam in reformatione decretorum violentie Regij tribunalis inferioris, nec visum, nec hactenus auditum est. n. 47.
 Decreto violentie semel dato, actibus tamen diminutis, tunc ad Senatum iterum potest recurri, si acta que deficiebant, erant omnino essentialia ad detegendam violentiam existentiam, non aliam. num. 48.
 Oppressus, qui ex actibus diminutis semel obtinuit decretum contra se, licet vim non fieri, potest eis integris iterum recurrere; secus autem appellatus. num. 49.
 Pars appellata, que contra se reportauit decretum in Senatu, vim fieri actibus diminutis; non potest eis integris ulterius recurrere, quia caret appellatione, & sic fundamento, quo violentia fundatur. n. 50.
 Violentia committitur in non deferenda legitima appellatione, non tamen in deferenda non deferenda. n. 51.
 Iudex non deferens iuste appellationi punitur. num. 52.
 Iudex deferens appellationi minus legitime non punitur. num. 53.
 Oppressus asserens in Senatu, acta esse integra, non auditur postea ex capite processus diminuti, volens nouiter recurrere ad Senatum super eodem articulo. n. 54.
 Oppressus ut iterum possit recurrere ad Senatum, super eodem articulo ex capite processus non integris, debet de hoc consistere notorie, & euidenter ex actorum inspectione, aliter non auditur. n. 55.
 Et quomodo consulatur oppressus ut hoc modo notorie appareat. ibidem.
 Notarij fidei standum est asserentis alia acta non esse ad responsionem provisionis de autos diminutos, quo ad processus inspectionem super

violentia procedit Senatus. num. 56.
 Actibus nouis apparentibus facit variare fidem Notarij, contrarium asserentis, & si est laicus, punitur à Senatu. n. 57.
 Girba distinctio an si sententia sit nulla ob acta non integra reprobat. num. 58.

INGENVE fateor, in hac questione plus discere, quam docere me velle. siquidem dato semel decreto vigore vnus appellationis quoquo modo acta accesserint ad tribunal, si iterum pratextu processus non integri, velit oppressus, alia noua non accedente violentia, ad idem confugere, pro alio decreto obtinendo; videtur, potius accedere pro prioris reuocatione, & saltim quasi per viam nullitatis petere reuisionem iterum, quod nullo modo patitur, ut post Auenda. de exequen. mand. c. 1. num. 32. vers. & quia provisio in prima parte. Gasp. Rodrig. tractatu de annu. reddit. lib. 1. quest. 17. num. 73. Practic. Monter. in 5. tractatu de Chancell. tit. Sigesele del tercio processo que es ecclesiastico ad ff. fol. 93. & seq. ad ff. fol. 94. & l. 3. lib. 2. recopil. latius diximus suo loco, à neutro decretorum genere in articulo violentie dari appellationem, supplicationem, nec etiam permitti nullitatem, aut alium recursum. ergo dicendum est in hoc casu; vt nullo modo iterum admittatur oppressus, quantumcumque de actorum diminutione ac difimembratione dixerit.

Uterius & pro hac parte negatiua facit, quoniam licet decretum tribunalis Regij inferioris super cognitione per viam violentie respectu consilij supremi propter eius fouerantiam, nunquam transeat in rem iudicatam; quominus queat super eodem articulo violentie datum decretum per Cancellariam, aut aliam Regiam audientiam, reformare, reuocare, seu in melius reponere: tamen respectu eiusdem tribunalis, & Cancellarie, que decretum violentie protulit, siue iustum, siue iniustum, eo non admittitur appellatio, supplicatio, aut alius recursus: quia respectu sui transiit decretum in rem iudicatam, ita hanc considerationem late profequitur Ceuall. (quem multo post hæc vidi) in tractatu de cognit. per viam viol. 2. p. 9. 74. à num. 24. usque ad ff. vbi casum & exemplar recenst. fol. 283. igitur oppressus semel dato vno decreto in tribunali, ostiū penitus claudendum est, ne aliter recurrere possit, cum decretum iam transierit in rem iudicatam, quia sententia lata contra rem iudicatam est nulla ipso iure. Bal. in l. 1. colum. 2. n. 5. vers. ex predictis C. quando prouo. non est necesse. & in cap. si à nobis 65. & ibi Philipp. Franch. n. 12. vers. sed queritur de appellat.

appellat. & hanc esse communem opinionem testatur & sequitur Franc. in cap. dilecto 63. quast. 41. sub num. 94. de appellat. latè profequitur Scacia de appella. q. 11. à num. 194. cum pluribus seqq.

Sed nihilominus ut in re tam graui, atque difficili cum distinctione procedamus; Tres casus distinguendi sunt: Primus quando in Senatu post actorum inspectionem decretum fuit, processum non venire per ordinem debitum, & statum, puta; quia deficit appellatio. & tunc dubium non est, ut iterum super eodem articulo, & eiusdem appellationis causa; & occasione, posse iterum ad eundem Senatam recurri, quando processus conduci possit ordinatè, ac debito, seu legitimo modo. quia ex eo decreto nihil super articulo violentiæ decretum fuerat, ad similitudinem sententiæ absolutoriæ ab obseruatione iudicij, vel ab instantia, puta; propter ineptum libellum, ut possit iterum eadem causa in iudicium refricari, bene concepto libello, ut probant text. in leg. sed & si pupillus §. si infortioria. & ibi gl. Bal. & expressius Alberi. & Salic. ff. de instit. & in l. Meuius in fi. & ibi quoque Alber. ff. de pact. dotal. & c. coram & ibi Petr. Ancar. in 4. not. de rescrip. & cap. examinat. de rescrip. Signorol. conf. 142. in quast. vertente col. 2. vers. praterea in simili. vbi alia iura citat Ancaran. in cap. ne captanda colum. 1. in 3. not. de concess. prebend. lib. 6. bonus textus in Clem. & ibi Card. Flor. in 2. notab. & alij de appell. latè Tiraq. in leg. bones §. hoc sermone limi. 1. à num. 16. qui dicunt, quòd ille, qui actionem aut libellum ineptum proposuit, & ob id fuit repulsus, vel succubuit, debet iterum aptè agens audiri de nouo.

Secundus casus est præcedenti similis, puta; quando decretum est in Senatu, que por agora no haze fuerça y se le remite, &c. quòd tunc contingit, quando reperitur in actis, iudicem nihil appellationi respondisse, an deferebat. Vel non, vel quando conqueritur de exequutore nolente deferre appellationi per aliquem interiecta, eo, puta; quia eum citauit, certantem non esse comprehensum, coram quo opposuerat exceptionem legitimam, & nihil contra eam iudex dixerit. Vel quando est appellatum ab aliquo iudice conditionaliter, nisi me admiseris ad probandum, vel concesseris terminum, &c. & non expectata determinatione, & grauamine iudicis, recurrit ad Senatam per viam violentiæ, & pluribus aliis, de quibus per discursum huius operis: quoniam postmodum facta & accedente violentia super eodem articulo, poterit absque dubio, iterum ad Senatam confugere, ut in

casu superiori & ex identitate rationis.

Pro quo facit, nam qui nondum conditione impleta, egit ad debitum, & ob id succumbit; tamen ea conditione postea impleta, denuo iterum potest agere l. gregæ ff. si sub conditione ff. de adilito edicto l. mater §. eandem vers. & ideo si forte sub conditio. ff. de exequutione rei iudi. Tiraq. in d. §. hoc sermone limi. 1. num. 16. & melius facit, nam si actor ideo à iudice sit repulsus, quia rem petitam reus non possideret, poterit licitè iterum agere, si reus inceperit possidere, l. quoties §. vlt. 9 l. sed & si postea ff. de noxal. act. l. si à te in prin. & l. rem meam & l. si quis ad exhibendum ff. de except. rei iud. l. procurator ad exhibendum in prin. ff. rem ratam haberi l. neque 3. ff. ad exhiben. latius comprobat Tiraq. in repeti. l. bones §. hoc sermone limi. 1. num. 17. ff. de verb. signi. fol. 232. & quia hoc idem dicitur, & indicat similitum Doctorem conceptio, quia est limitata, ac ideo limitata causa defensionis limitata producit effectus. Maria. Socin. conf. 26. ex his que in factio colum. 3. versiculo postremo posito lib. 1. Tiraq. in tractatu causa cessante sub n. 147. vbi per totum latè comprobat regulam generalem, quòd causa limitata limitata producit effectus.

Tertius, & difficillimus casus est; quando directè latum est in Senatu decretum super articulo violentiæ, puta; vim non fieri, sed tamen deficientibus aliquibus essentialibus actibus, quæ sine dubio si simul starent cum aliis, penitus appellationem iustificarent, manifestamque violentiam detegerent: & tunc si postmodum apparuerint cum processu, opinor, posse denuo iterum eiusdem appellationis virtute, & super eodem articulo ad eundem Regium Senatam seu audientiam per hanc viam violentiæ recurri, ad quod moueor sequentibus.

Primò, quoniam ad huiusmodi extraiudiciali cognitione per viam violentiæ omnimodo sunt essentialia omnia acta integra, quæ facta fuere coram iudice ecclesiastico, ut aliter veritas rei, qualitas, & natura appellationis detegi non poterit, nec violentia iudicis apparere, ut latissime supra c. 2. & præcipuè in §. 2. à prin. adeo vt etiam in iudicialibus si superior actus non integris, sed cum diminutione, & dismembratione transportatis sententiam ferat, nihil agere videtur, sed ipsa sententia est nulla ipso iure, adeo vt exequutioni mandari non possit, ita determinauit Rot. Rom. in vna Cortonen. bonorum de Sectilo Mercurij 28. Junij 1589. quæ inter relatas per Prosper. Farinac. est decis. 104. resoluunt. & decis. 107. num. 2. alteram etiam Rotæ decisionem, quam post Marquess. citat & sequitur Ioan. Hieronym. Campanil.

Campanil. diuers. iur. canon. rubr. 11. cap. 13. sub n. 3. 14. fol. 367. Fiuiz. decis. 11. n. 13. p. 3. & per l. 2. vbi gl. & B. n. 1. & 2. l. n. 15. Decius n. 3. C. de edend. Felin. qui communem dicit in cap. Ecclesia sanctæ Mariæ ante num. 17. de constitut. tenet eleganter Marefcotus variat. resolut. lib. 2. cap. 43. à num. 1. cum seqq. maxime hodie stante Trid. sess. 24. de reformat. 14 cap. 20. §. praterea. quod habet decretum irritans, quæ nullitas non excusatur presumptione boni iuris. Socin. lun. conf. 8. n. 3. lib. 2. sed imò parte opponente prius iudex de ea cognoscere debet. Put. decis. 72. num. 6. lib. 3. optimè Marefcot. vbi proximè n. 3. vbi testatur sæpe ita tenuisse Rot. vt in vna Patavina decimarum 4. Julij 1576. coram Graf. & in Verulla. Spolij 3. Maij 1586. coram Plat. & in alia Venet. legitimitatis 26. Febr. 1597. coram Penia. etiam si adit in commissione clausula (quam & quas, &c.) quia post Tridentin. Signatura, & Rora intelligunt, vt non operetur, nisi transportato processu. prout fuisse rentum in vna Valent. Parrochial. 13. Ianuarij 1580. coram Blanchero testatur Marefcot. d. l. 2. cap. 43. n. 4. qui n. 5. ampliat hanc doctrinam, & quòd huiusmodi sententia lata actis non integris sit nulla ipso iure; tenet post Bal. Purpurat. & alios Anton. Gabr. commu. conclus. lib. 2. tit. de appellat. conclus. 5. in fi. & post Bart. in l. 2. is apud quem num. 5. versic. tertio modo. & ibi Bal. n. 5. versic. ex quo nota C. de edendo. tenet Castiad. decis. 2. num. 10. de appellat. Cæsar de Grass. decis. 37. alioqui 9. opponebatur num. 5. de caus. poss. & propriet. quos sequitur Sigisfinus. Scacia de appell. quast. 2. o. num. 8. 1. 1. & seq. qui d. n. 1. 1. testatur, ita fuisse decisum in Rot. die 13. Februar. 1609. in vna Anconita. pecuniar. coram Sacrat. ex quibus quidem clarè conuincitur Gratianus discip. for. cap. 121. num. 26. Ab. 27. qui in totum non esse nullum putat. Igitur si primum decretum latum non in actis integris, deficientibusque essentialibus penitus ad articulum, nullum reputatur, nihilque ex eo actum videatur: licet poterit de nouo ad Senatam recurri, quia non præstat impedimentum, quod de iure non sortitur effectum ex regula iuris. Et aduerte quòd ipse Gratia. 4. part. cap. 69. 1. numero 28. nostram opinionem tenet absolute post plures Rotæ decisiones Farinacij, quas allegat. vide etiam quæ contra Giurbam dixi ad finem huius cap.

Secundò facit, etenim lato decreto actus non integris non est seruata forma, & ordo datus à l. Regia 36. sit. 5. lib. 2. recopil. ibi, en la forma acostumbrada. & ibi, manden traer a las dichas nuestras audiencias el proceso eclesiastico originalmente, el qual trahido, sin dilacion lo vean, y si por el les constare que la appellacion esta legitimamente, &c. quæ verba intelligi debent de integro, quia ita iuris intellectus suadet, vt latè diximus supra cap. 2. §. 2. à princ. & quia rei appellatione tota continetur, quare per diminutionem actorum decretum latum dicitur ordinis perturbatio. ita docet Bal. in l. is apud quem 2. num. 5. vers. ex quo nota C. de edendo, sequitur Scacia de appell. quast. 2. o. sub num. 8. ad princ. Farinac. decis. crimin. 122. num. 4. Purpurat. & Bal. n. 6. in l. 2. C. de edend. Marius Giurba decis. 29. sub num. 1. qui etiam dicitur quòd idem est sententiam ferre non visis actis, vel illis non integris, seu essentialibus diminutis, prout promiscuè sic loquuntur Doctores supracitati in primo fundamento, præcipuè videndus Scacia d. numero 8. cum sequentibus. post alios ibi. Ergo iudicandum est, ac si processus per ordinem debitum non venisset ad Senatam, vel ac si nunquam venisset, cum forma non sit seruata, quia quoties vera causa requiritur ad substantiam actus, non sufficit, eam habere pro subsistente, l. si forte ff. de Castrens. pecul. ibi, veritatem enim expectamus, non quod quis finxit. Alex. conf. 27. num. 10. volu. 1. tenet Perez de Lara (doctissimus, & peritissimus quondam aduocatus; nunc meritisimus Senator, nec non integerrimus iudex) in tractatu de annuer. & Capell. lib. 2. cap. 4. n. 109.

Tertiò est textus optimus in l. si maritus §. fin. cuius mirabilia verba sunt: Si quis adulterum, & adulteram simul detulerit, nihil agit, poteritque quasi neutrum detulerit, rursus à quo velit, initium facere, quia nihil prima delatione egit. ff. ad leg. Int. de adul. quem text. in simili proposito Tiraq. in leg. bones §. hoc sermone 1. sub num. 3. qui ibidem num. 20. pulchrè inquit, vt id quod malè fit, aut minus plenè, ex integro est agendum, cuius dictum fuit glossæ in cap. Daibertum 7. quast. 1. & ipse Tiraq. ibi n. 20. & 21. mirabiliter hoc comprobat ex eo, quòd si in baptismo, vel in ordinibus non est seruata forma, atque inutiliter femel fiant, licet sint Sacramenta nullatenus reiterabilia; tamen potest, iterum denuo solemniter ritè & rectè celebrari, ac confici, vbi plurima in comprobationem adducit.

Hinc est, vt dispositio loquens de actu licet intelligatur de primo ex l. bones §. hoc sermone ff. de verb. signi. tamen non intelligitur de primo actu nullo, inualido, sine effectu, & aliàs inutili, quia tunc iterum absque impedimento alius actus vtilis fieri potest, ita latissime post alios quamplurimas doctrinas multum conducentes huic proposito, congerit Tiraquel. dict. §. hoc sermone limit. 1.

limitat. i. à numero 1. usque ad finem.

23 Quarto, & pro hac parte facit, quia licet omnis dispositio simpliciter loquens, debeat intelligi de primo actu, & prima vice, ita ut iterum reiterari, aut repeti non possit, tamen si ex primo actu non est satisfactum legis, aut disponentis intentioni, licetè potest iterum fieri, & celebrari, isque actus repeti, ut ex integro satisfiat disponenti, ita scribit Bal. in l. fideicommissa §. si quis alicui decem ff. de legat. 3. & idem Bal. post Cyn. in leg. veluti §. hac vox. per illum textum, & ibi quoque Alexand. Iaf. & Jacob. de S. Georg. ff. de edend. & ipse Bal. in l. qui per salutem in si. noua lectura. per illum textum, & ibi etiam Alexand. & Iaf. ff. de iur. iur. latissime profequitur pluribus doctrinis, & exemplaribus comprobans Tiraq. in d. l. boues §. hoc sermone limit. 6. per totam. & post Roman. Nat. Felin. Dec. Gramat. Tiraq. & plures alios refert, & sequitur Anto. Gabr. lib. 2. commun. opin. tit. de leg. & constitut. concl. 2. limit. 2. num. 28. Menoch. consil. 85. num. 124. volu. 1. Barbof. in l. diuor. §. quod in anno num. 21. ff. solut. matri. acutissimus Perez de Lara in tractatu de annuvers. & Cappella. lib. 1. cap. 3. num. 28. Igitur cum ex decreto lato in Senatu, actus integris non visis, non satisfiat Principis, & legis, tam regia, quam naturalis, diuina, ac canonice intentioni, distanti, ut vi oppressus defendatur, & vis tollatur, ubi iudicem ecclesiasticum perperam processisse, ex actorem inspectione fuerit compertum; etenim certum est deficientibus essentialibus actis (quibus natura appellationis detegitur, siue iustificata, siue etiam alterata) quandoque decerni vim non esse, ubi vis adest euident ex integris actis, quandoque verò vim adesse; ubi ex eisdem nullam fuisse appareret: ergo ex integro Principis intentioni satisfaciendum est, ne violentia subsistat.

25 Quintò hæc pars probatur, nam hæc cognitio per viam violentiæ inuenta est, & introducta pro certa, & determinata causa, scilicet; pro tollenda violentia, (ut notum est) sed dispositio pro certa, & determinata causa, non intelligitur pro primo actu, & prima vice dumtaxat, sed durat durante causa, ut tenet Felin. in cap. 2. de treuga & pace limit. 4. post Bar. in l. 1. colu. si. ff. ad l. lul. marci. arg. leg. continuis §. qui in sil. ff. de verbor. obligat. leg. veteres cum l. seq. ff. de itinere actus prius. Angel. in l. vrimur ad fin. vers. item ad de ff. de sepulchro. violato. Panormi. in d. cap. 2. in fin. Ioan. de Plat. in l. 1. colu. 2. vers. & simplex & determinata C. de nautic. lib. 1. & Gregor. Narr. in repet. clem. sape in prin. colu. 6. versiculo mihi magis placet de verbor. signifi. Decius consil. 562. viso puncto colu. 1. vers. ad

idem facit. Tiraq. in d. §. hoc sermone limit. 5. ubi num. 2. ponit pro regula generali, quòd durate causa, debet semper durare id, quod ob causam introductum est, & concessum, l. semper §. negotiator. ff. de iur. immunita. & l. si cui §. 1. ff. ex quibus caus. maior. l. 2. §. omnes ff. de iudic. l. Titia. §. usuras ff. de legat. 2. l. qui omnibus ff. de administ. tuto. per quæ iura ita tenet Signorol. Homeideus consil. 153. Paserfamil. colu. 1. num. 6. Tiraquell. in tractatu causa cessante 1. part. num. 17. incipit & illud, ergo cum post dictum decretum inutiliter latum remaneat; & subsistat violentia, ab eaque non desistat iudex ecclesiasticus, imò ex decreto, quo dictum fuit, vim non fecisse, ei datur maior occasio, illi insistendi, & in ea perseverandi contra naturam, & principalem, ac honestissimum finem charitativæ protectionis, & cognitionis per hanc viam violentiæ; ergo recursus denegandus non est, quousque vis tollatur cum effectu.

Sextò, & pro hac opinione fortiter urget, etenim hoc decretum numquam transit in rem iudicatam, quia violentiæ cognitio à sua origine usque ad finem est penitus extrajudicialis, prout sepe diximus, & latissime suis locis probauimus; sed actus extrajudicialis nunquam transit in rem iudicatam, imò etiam post decem dies, licet via appellandi sit seclusa; tamen per viam aditus, & querelæ, & recursus, quancumque constitit de illius iniquitate, potest denuo peti, reuocari, ac reponi. text. in cap. concertationi. de appellat. lib. 6. probant Immol. in c. si. num. 5. & 12. de presumpcio. ubi Abb. sub n. 5. post princ. pulchrè Lapus alleg. 61. num. 4. vers. & extrajudicialis. Cardin. Tuscus practice. conclus. litera E, conclus. 5003. n. 7. tom. 3. Reuocatur tractatu de appella. in prefation. num. 69. & 70. tom. 3. fol. 468. idem Abb. in cap. 1. num. 13. post princ. de his que fiunt à maior. part. cap. Cardin. consil. 140. fuitum tale est magister. & post alios Felin. in cap. fin. sub num. 3. ad fin. de presumpcio. Hieronym. Gonzal. in regul. de mens. & aliter gloss. 9. in annotat. num. 3. faciunt etiam notata per Lancelot. de attentat. 2. part. cap. 12. limit. 3. num. 1. & 2. & nos late diximus infra 2. part. cap. 13. vers. quò cognito nihil mirum à num. 2. cum sequentibus, & quòd actus extrajudicialis numquam transeat in rem iudicatam, & ideo possunt quancumque etiam post decem dies retractari, licet sit appellationis remedium sublatum, tenet Scacia de appellat. quest. 19. rem. 3. n. 19. & post Fran. & Lancelot. idem in q. 17. n. 41. de clara. 3. igitur prohibitio appellationis in hoc decreto per viam violentiæ non est in consideratione, quominus iterum hac iusta, & legitima causa poterit denuo ad Senatum recurrere.

Quod

31 Quod comprobatur, & consonat, nam licet simus in sententiis, que numquam transeunt in rem iudicatam, & aliquis fuisset per tres sententias, conformes condemnatus, non possit ulterius audiri per viam appellationis, quia tertio appellare non licet, ut loquendo in matrimonio Surd. consil. 223. publicatis numero 31. lib. 2. plures citat Anton. Gabr. commun. conclus. lib. 2. tit. de exequut. rei iudi. concl. 1. ampliat. 6. n. 3. & etiam in actis extrajudicialibus, quæ non transeunt in rem iudicatam. Si tamen deseratur appellatio extrajudicialis, licet per viam appellationis non audiat ulterius, ut ex Abb. refert Philipp. Franc. in cap. cum sit Romana 5. colu. 3. num. 15. de appellat. & iterum in cap. directè 39. sub numero 8. conclus. 6. versus finem de appellatio. Scacia de appella. quest. 17. limit. 1. num. 6. & 7. tamen alia via scilicet; querelæ, poterit grauat, de iniquitate actus docere, & audiri, docent Abb. in cap. fraternitatis sub num. 21. vers. ultimo ponderabis de frigid. & maleficia. & hac via poterit causam denuo inchoare. idem Ab. in cap. sua nobis sub numero 7. & Philipp. Franc. sub num. 10. de appellat. Antonius de Burr. in cap. labor 7. versus finem de sens. & re iudic. pulchrè Ruin. consil. 79. queritur 1. numero 1. libro 5. Scacia de appellat. quest. 17. limit. 1. n. 8. qui dicunt, non obstant appellationis prohibitione, posse hoc modo, negotiū inchoari. Igitur cum hoc decretum per viam violentiæ, tanquam extrajudicialis suapte natura, non transeat in rem iudicatam, à prohibitione appellationis, non poterit argumentari ad recursum nouum, & tam iustissima causa postulatam, ut violentia adhuc existens propulsetur.

33 His igitur suppositis, opinor, hanc partem affirmatiuam fore amplectendam, nempe;emel dato decreto in Senatu Regio super articulo violentiæ, ex processu tamen non integro, atque deficientibus aliquibus actis omnino necessariis, ex quibus veritas rei, & violentiæ detegi possit, scilicet iudicem vim fecisse: possit iterum oppressus virtute eiusdem denegatæ delationis suæ appellationi, adire Senatam querelam denuo proponendo, & ordinariam postulando, & eius virtute omnia acta integra asportari facere, & ex eis veritas detegenda, & nouum decretum dandum, iuxta quæ, ex nouis & simultaneis actis legitime, atque iuridicè visum fuerit, cum limitationibus, & declarationibus, de quibus inferius à num. 48. & sequentibus.

34 Nec obstat primum argumentum contrariæ partis, scilicet, quòd est prohibita reuissio, appellatio, & nullitas in istis cognitionibus per viam violentiæ, quia hoc est verum. sed hac via nec Senatus aditur per viam Salgado de protect. Reg. Tom. 1.

appellationis, nullitatis, aut reuissionis: sed denuo extrajudicialiter pariter aditur, ac si nunquam fuisset de illo articulo cognitum, sicut de aliis decretis, quibus non venire in statu, aut per ordinem decretum est. quia primum decretum fingitur non factum, imò caret nomine & effectu, l. 4. §. condemnat. ff. de re iud. illudque nec est in consideratione, nec impedimenti: quoniam niam non est credendum, ut tam salubre remedium, ad propulsandam vim, velit ius, & Princeps, ut sicet arque inutiliter præbeatur, & dumtaxat apparentur, remanente adhuc violentia, quod præsumendum non est, quia esset verbis impostam esse legem, non rebus.

Minus obstat secundum ex doctrina Ceuall. dicentis, decretum super articulo violentiæ transire in rem iudicatam, quia certè præcipitanter loquutus est, immemor eius, quod ipse pluries dixerit, in eodem tract. de cognit. per viam violentiæ, hanc cognitionem à sui principio usque ad finem esse extrajudicialem, & nihil iudicialitatis habere, quod nec ipse, nec alius negare poterit, ex iis, quæ late diximus pluries suo loco. si ergo est extrajudicialis, quomodo potest compati, ut transeat decretum in rem iudicatam, cum actus extrajudiciales numquam transire in rem iudicatam, probauimus bene supra fundam. 6. pro hac parte. implicat enim, actum esse extrajudicialem, & transire in rem iudicatam, iuxta ea, quæ nos copiosè infra 2. part. cap. 13. à princ. quia non ex eo, quòd non possit appellari, nec supplicari, nec de nullitate dici, asseruandum est, transire decretum in rem iudicatam.

Sed & quod peius est, aliud maiori reprehensione dignum temerè affirmat ille Ceuall. d. quest. 74. à n. 24. 2. p. ut scilicet, consilium supremum possit reformare, reuocare, aut corrigere decreta super articulo violentiæ lata per Cancellariam, aut aliam audientiam regalem. quæ quidem assertio aliena est, & indigna tam docti viri. ipse enim motus est quadam facti contingentia, cuius varietate processus temerarius valde rationem conquisiuit, qua difficultatem euadere potuisset, sed mehercle in alias ingentiores incidit. Et ut tibi doctè lector rei veritas luceat, facti speciem breuiter referam, prout Ceuall. ibi. Visitator ecclesiasticus priuauit administratorem officio administrationis, & statim exequutus sententiam, ad illam altero admisso, priuatus appellauit, & ob denegatam delationem recurrit ad Cancellariam Regiam; cognita causæ qualitate per actorem inspectionem, decretum fuit vim non facere visitatorem, sibi que remissum processum.

processum. condemnatus coram Nuntio Apostolico prosequutus fuit suam appellationem, qui causa cognita, citatis partibus, & expedita temporali inhibitione, reuocauit executionem per viam attentati, tanquam factam legitima appellatione pendente, Patroni dicti Hospitalis ab hac sententia Nuntij ad Romanam Sedem appellauit, & ob sibi denegatam delationem confugere ad Regium Consilium supremum per viam violentiam, vbi Senatus supremus, vim non fecisse Nuntium Apostolicum, decreuit.

38 Ex hac igitur facti specie, quae facillima est, & frequenter vtitata, & indubitabilis, tot doctrinas à iuris principis alienas inducit Ceuallos. ibi, quae certè lectoris aures offendunt, & in primis sententiam Nuntij, qui causa cognita sententiauit: esse contrariam decreto Regio. ac ideo non posse ipsum de eo articulo cognoscere, super quo iam semel iudicatum est per viam violentiam. Sed euidenter labitur, siquidem notissimum est principium, vt finis huius cognitionis extrajudicialis, nullus alius sit, nisi vt iudex inferior non exequatur, nec attentet contra ius, sed omnia desinat in eo statu, quo sunt tempore prolatae sententiae, donec appellans ad superiorem recurrat pro remedio, detinendo interim iudicem, donec consequatur hic finis, & vt liberè causa in eo statu ad superiorem vadat, vt possit de ea iudicari, secundum quod de iure visum fuerit.

39 Etenim decretum Regium nullam facit instantiam, nec praedictum tam partibus, quam superiori, nec transit in rem iudicatam; sed certat dumtaxat, vt tota iurisdictio, & causae cognitio integraliter (prout de iure) ascendat ad Superiorem, cuius fauorem huiusmodi decretum Regium respicit. Tribunal autem de nudo illo facto, an appellatio sit deferibilis, vel non, cognoscit, ad praedictum finem dumtaxat, ita vt tota cognitio super iustitia articulorum pertinentium ad causam salua remaneat ipsi superiori, cum quo nec intelligitur, nec loquitur decretum Senatus, de quibus saepe diximus supra cap. 1. & 2. à numer. 183. & omnes Doctores de cognitione per viam violentiam tractantes, vno ore profitentur, nemine dempto.

41 Igitur superior postquam de causa cognouerit, poterit super illa (prout sibi de iure videbitur) iudicare, nullo habito respectu ad decretum Regium, directum inferiori, & de articulo executionis, seu attentati cognoscere, non secus, ac si ipse iudex suo proprio motu, & absque decreto Regio aliquid gesserit, quod & latius probauimus supra cap. 2. versiculo tertio no-

tandum est, quòd cum finis & intentio, &c. à numer. 186. & comprobatur expressè, quia licet iudex inferior quoad se possit de nudo facto cognoscere ad sui instructionem, an appellationi delaturus sit, vel non: tamen ista declaratio non facit ius quoad partes, nec respectu iudicis ad quem, quominus ipse iterum possit, (prout sibi de iure visum fuerit, an sit admittenda appellatio, vel non admittenda) de iure pronuntiare. ista est mirabilis doctrina Philippi Franci in cap. constitutus numero 19. & numer. 9. de appellat. & post Contardum & alios tenet Scacia de appellatio. questione 11. à numero 1. cum sequentibus.

At si aliquis ex litigatoribus senserit se 43 grauatum ex sententia, & pronuntiatione superioris, poterit appellationem prorumpere ab illa, cui si non deferatur, poterit liberè recurrere ad Senatum Regium, sub cuius districtu degat ipse superior, quo declarabitur violentiam esse, vel non, secundum quod per actorem inspectionem reperit. hic enim nouus est articulus, noua violentia, & à diuerso iudice, nouiter perpetrata, diuersus oppressus, & noua adhibita causae cognitio. Igitur quid mirum, vt eo modo, quo potest, & debet de nouo appellare ab hoc nouo grauamine, & articulo, possit etiam liberè eius vigore recurrere ad Senatum Regium per hanc viam violentiam, in quo nihil attenditur primum decretum Regium, sed qualitas huius appellationis, & eius legitimitas detegenda est, & verificanda ex actis omnibus tam gestis in prima instantia; quam & praecipue ex gestis per superiorem, de appellationis causa cognoscente, quoniam quae de nouo emergunt, nouo 44 digent auxilio, l. de arato ex causa ff. de interrogat. actio. cap. pastoralis de exceptioni. notatu per Romanum in leg. si vero §. de viro ff. solui matrim. Barb. in rubr. Cod. qui admitti. num. 19. Deci. in d. c. pastoralis. n. 5. Hippolyt. in l. 1. §. vlt. n. 5. de questio. & singulari 233. & singul. 503. & 512. & 619. Palaez à Mier. in tractatu de maior. 1. p. q. 21. n. 18. qui etiam num. 17. dicit, omnem dispositionem semper intelligi rebis sic stantibus, & propter superuenientiam nouae causae alterari, leg. quod Seruus ff. de condit. ob causam, vbi late las. qui plura adducit cap. suggestum de decimis l. 43. titulo 18. part. 3. imò & etiam si ipse iudex inferior, in quem directum est decretum Regium ex interuallo, per discursum litis, inter cognoscendum de causa; aliquam sententiam tulerit, oppositam decreto Regio semel dato, necessariò debet de nouo recurrere ad Senatum eundem vigore nouae appellationis non admittenda nec

nec delata ab eo nouo grauamine. prout latius diximus, & probauimus supra cap. 2. §. 1. versiculo & vltimo quid si iudex reposerit, à numero 16. & sequentibus, & haec noua violentia ex nouiter ageratis per eundem iudicem, praecipue detegenda est, & verificanda; quae quidem in dies contingit, & communiter haec praxis praemanibus habetur.

Ex quibus deducitur, minus bene putasse Ceuallos vbi supra, Senatum in specie illius casus, à se relati, cognouisse per viam fouerantiae, putansque quòd eius respectu non transiret in rem iudicatam haec decreta super articulo violentiae, sicut nec aliae sententiae, ab aliis tribunalibus latae: quia (vt diximus) in illo casu recursus fuit ad Senatum supremum, eodem modo, quo recurreretur ad eundem Senatum, & audientiam Regiam inferiorem, si superior ecclesiasticus, aut Nuntius, qui de appellatione cognoscit, degeret sub eius districtu, prout quotidie accidit in iudicibus delegatis Synodalibus, seu aliis, ad quos dirigitur delegata causa appellationis, siue à Romana Curia, siue à Nuntio Hispaniae: & hoc iure vimur, & communiter practicitur. alia enim via scilicet ad effectum reformandi decreta per viam violentiae lata in audientis, aut Cancellariis Regis, hactenus nec visum est, nec auditum, adiri Senatum supremum, nec hactenus in similibus casibus se ipse intromisit vnquam, nec ego audiui, ab aliquo etiam intentatum, quia qualitas rei, & natura negotij hoc abhorret, imò in contrarium quamplurimae sunt Regiae prouisiones apud Cancellarias, & Regias audientias emanatas ab ipso Rege, quare miror vnde Ceuallos deduxit tam ridiculam praxim.

4 Praefatam autem nostram resolutionem, qua diximus, posse oppressum, iterum recurrere ad Senatum prout integri processus, vt limites, & declares, velim; tunc procedere, quando acta, quae deficiebat, omnino essentialia erant qualitati appellationis, ex eisque detegi euidenter, appellationem esse legitimam, quaeque si adfuisent tempore lati decreti Regij, vim fecisse iudicem decerneretur indubie. alias autem si ita essentialia non sunt, non debet admitti oppressus nouiter conquestus ex hoc capite processus non integri. pro quo facit doctrina Sigismundi Scaciae tractatu de appellationibus questione 20. numero 13. vbi dicit, vt tunc sententia dicitur nulla ex defectu processus non integri, quando acta, quae defecerunt, erant talia, vt sui natura apta sunt

reddere sententiam nullam, non alias. Efficaciam etiam sequitur Giurba decis. 29. num. 5. ad fin. post Rotae decisionem.

Secundò limitanda est, vt procedat dumtaxat in oppresso appellante, qui ex actis diminutis, & non integris semel decretum obtinuit in Senatu contra se; scilicet, vim iudicem non fecisse, eius appellationi minime deferentem; quia tunc iterum prout processum non integri rectè poterit recurrere: secus autem in appellato, in cuius fauorem attentauerat iudex. Et ratio differentiae est euidentis. etenim oppressus redit ad Senatum virtute suae appellationis non delatae, & forte executionis subsequuta, quo fundatur violentia, & finis huius cognitionis extrajudicialis, quia deficiente appellatione cessat vis, & per consequens recursus, prout latius suo loco diximus, & tunc non habetur respectus ad semel datum decretum in Senatu, quia illud fingitur numquam adesse, nec est impedimentum, vt hactenus probauimus, quare dum subsistit vis, hac de causa potest iterum recurrere.

At e conuerso, quando scilicet, decretum semel latum est contra appellatum, 50 quia declaratum in Senatu est, vim fieri non deferendo appellationi, cum re vera si integra acta adfuisent, clarè pateret, appellationi vt minus legitime non esse deferendum: est aliter afirmandum, quia in deferendo iudex vim nullam fecit, & quia nulla adest appellatio, super qua cadat vis, & sic non potest conueniri in Senatu, quia non habet fundamentum, quo possit ad illud redire, cum non accedat, nec possit per viam violentiae appellatione deficiente, quare si ille admitteretur ad reclamationem, directè foret illi permittere viam iuris, & iurisdictionalem, scilicet: querelae, & nullitatis, reuisionis, aut supplicationis. quod omnino abfit, vt à nostro instituto merito alienum, quia materia subiecta nec patitur, nec est capax illius.

Et clariùs comprobatur: quia multo maius 51 damnum, & inconueniens consideratur in denegata delatione appellationi legitime, & ea pendente exequi, & attendere, quia committitur vis notoria, pro qua propulsanda aditur Rex: quam in deferendo appellationi minime deferenda, quia tunc ex ea non committitur violentia, quia iudex non deferens iustae appellationi puniatur. Specula. titul. de appellatio. §. nunc dicamus numero 1. libro 2. fol. 193. Philippus Francus in cap. pastoralis 53. sub numero

ro 5. versiculo quinto operatur. & in cap. vt debitus 59. numer. 42. versicul. in gloss. in verb. ex rationabili, & sub num. 43. & clarius in cap. de priori 31. in princ. de appellationib. Escacia de appellationibus, questio. 13. à numero 100. (vbi latè de diuersis pœnis, quibus puniatur) Geminian. in cap. vt super. 4. numero 5. versicul. quero an non tradat de appellationi. in 6. Marant. in speculo 6. part. acti 2. principali in verbo, & quandoque appellatur. num. 210. fol. 487. & numero 399. in 6. questione principali fol. 514. Lancelotus Robertus de ardentatis cap. vlt. de penis attent. num. 250. & 251. fol. 465. Guid. Pap. tractatu de appellationib. questione 2. num. 11. fol. 58. & questione 120. numero 89. & 94. fol. 61. Casar Contardus in leg. vni. questione 19. num. 3. versicul. item punitur. & iterum in limitatione 27. num. 8. C. si de momentan. possessio. qui etiam tractant, quomodo puniatur iure civili, aut Canonico.

53 Et tamen si deferat appellationi, minime deferenda, & minus legitima; non punitur. Philipp. Franc. in cap. vt debitus sub numero 43. versiculo in eadem & in dicto cap. de priori in princ. de appellationib. Scacia tractatu de appellationibus, questione 17. ampliatione 16. numero 61. fol. 281. Casar Contardus in dict. leg. vnica limitatione 27. numero 8. Cod. si de momentanea possessione. & sic cum inter vtrunque casum tor detur distantia, & disparitas rationis, nihil mirum, vt oppressus sui appellationis non delata vigore iterum, cum acta sint iam integra, ad Senatum recurrere queat per viam violentiæ, quæ durat, non sine inconueniente, & scandalo. appellatus autem nullam habet viam, qua possit redire, quia illi vis illata non est, & cum per viam violentiæ non recurrit, aliter Senatum adire nullo modo poterit in causis vertentibus coram iudice ecclesiastico, quod quidem verissimum est.

54 Tertio limitanda est, vt non procedat, quando ipse oppressus in Senatu firmavit, atque etiam asseruit, acta esse integra, quia postmodum etiam si diminuta reperiantur, nullatenus audietur, si vellet iterum recurrere ex capite processus non integri, prout bene probat Scacia dicto cap. 20. numero 14. vbi dicit hunc talem non audiri postmodum, volentem dicere sententiam nullam ex causa processus non integri.

55 Quarto limitanda est, vt tunc procedat vera, quando ex eisdem actis euidenter & manifestè appareat, illa essentialia acta defecisse, atque non adesse tempore primi decreti, & in hoc cautus debet esse oppres-

sus, vt illa acta ita de nouo aggregentur liti, eoque modo & astutia, vt ex eius petitione, & iudicis, aut notarij responzione, tunc defecisse, notoriè appareat in Senatu, ex actorum inspectione. quoniam cum in Senatu nulla sit admittenda extrinsecus probatio de eorum actorum defectu, sicuti nec de aliis ad violentiam attingentibus: sed omnia notoriè & euidenter patere debent ex eisdem actis, vt latissime diximus, & probauimus supra cap. 2. ideo aliter oppressus audiendus non est. quare caueant Senatores, ne aliter illum admittant, sed si ita manifestè ex actis non constiterit (prout dixi) statim alio non declarato faciant reddi processum notario ecclesiastico.

Vnum tamen in hac materia attendere debes, quòd si in priori decreto petita 56 est, & obtenta prouiso de autos diminutos, de qua latius supra cap. 2. §. 2. & intimata notario fidem faciat, alia non esse acta, sed misisse se processum integrum, & non diminutum. Tunc standum est eius assertioni & certificationi, quia in contrarium alia probatio in Senatu non admittitur (nisi fiat coram iudice ecclesiastico prout potest) & sic ad processum inspectionem deueniendum est. ita tenuit Rota Romana in vna Salmantina Canonizat. 24. Maij 1595. coram Dom. Blancheto ibi, Non obstat, quòd acta non sint integra, quia notarius testatur de continuato registro fol. 24. & c. quam decisionem adducit ad literam Ioseph. Sese tractatu de inhibition. cap. 8. §. 3. sub numero 174. eandem etiam ad literam refert Prosperus Farinacius consilio 68. in decis. causar. crimin. numero 13. & 14. de etiam facit doctrina Sigismundi Scacia tractatu de appellatione. questione 20. numero 16. dum dicit in tantum incumbat onus probandi, acta non esse integra, asserenti, vt maximè procedat: quando copia processus esset à notario intitulata hoc modo (Copia omnium actorum) tenet etiam obiter Giurba decis. 29. sub num. 13.

At tum receditur à fide tabellionis, cum 57 postmodum in eodem processu appareant alia acta, quæ verè defuerant, tunc enim oppressus non indiget alia probatione, cum ipsa quidem faciat variare fidem tabellionis, contra quem, cum sit laicus, poterit tribunal ob falsitatem procedere, & conuictum punire, & grauitè animaduerrere, nisi aliter de sua innocentia vel appareat, vel doceat, scilicet, quia illa acta penes iudicem remansisse, eo tamen in scio.

Obiter

58 Obiter tamen ex superscriptis vnum non omitam, quod distinguendo asserit Giurba decis. 29. numero 7. cum sequentibus. secutus Muscatellum de appellatione. part. 1. glossa prosequendum. numero 57. 58. & 59. quòd tunc erit nulla sententia ex actorum diminuta transportatione; si appellans sit in dolo, secus si in dolo non sit: sed miror tantorum virorum loqui aduersus communem, & absolutam Doctorum & Roræ decisionem receptam sententiam, de qua nos supra versiculo primò quoniam. à numero 12. qui omnes profitentur, sententiam ex capite actorum non integrorum esse nullam indistinctè ex rationibus, de quibus nos supra cap. 2. §. 2. à princ. vbi etiam quia absque integris actis veritas deduci non po-

test, ergo sententia nulla dicenda erit. & quia si etiam omnibus actis integris iudex ferat sententiam in tam breui tempore, quòd presumatur acta non vidisse; est nulla, vt diximus infra 3. part. cap. 9. à numero 214. absque distinctione an adfit dolus nec ne; multò fortius vbi iura non inspicuntur, quia deficiunt. & quia passim videmus in iure, sententiam esse nullam ex defectu cuiuslibet substantialis actus absque distinctione, an adfit dolus vel non. Fateor etiam quòd si adest dolus appellantis, etiam ex hoc capite simul dici nullam sententiam ex non integris actis, non tamen est necessarius, & ita prædictorum Doctorum opinio nullatenus admittenda erit ratione earens.

